

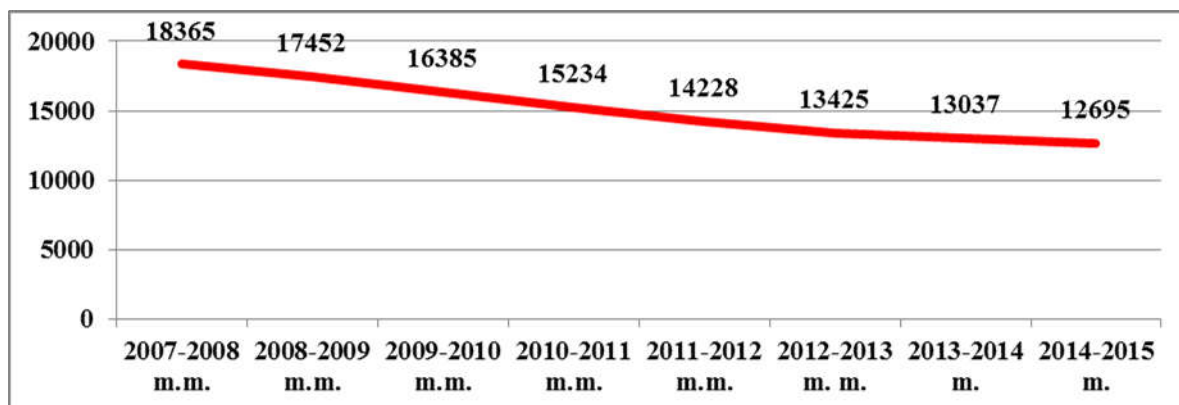

**ŠIAULIŲ MIESTO BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ MOKINIŲ
PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ DUOMENŲ
ANALIZĖ 2014/2015 M.**

Šiauliai

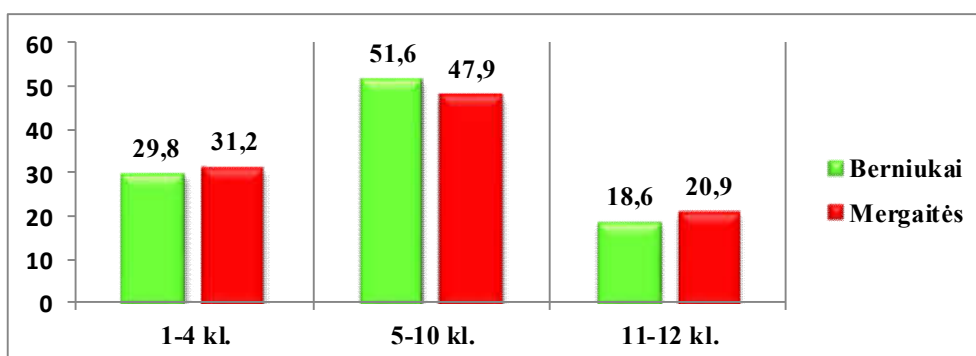
1. MOKINIŲ PROFILAKTINIAI SVEIKATOS PATIKRINIMAI

Pagal mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktus duomenis Šiaulių miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius kasmet mažėja ir 2014/15 m. m. tesiekia 12 695 (191 mokiniai mokėsi nuotoliniu būdu), 428 mokiniais mažiau nei 2013/14 m. m. (žr. 1.1 pav.).

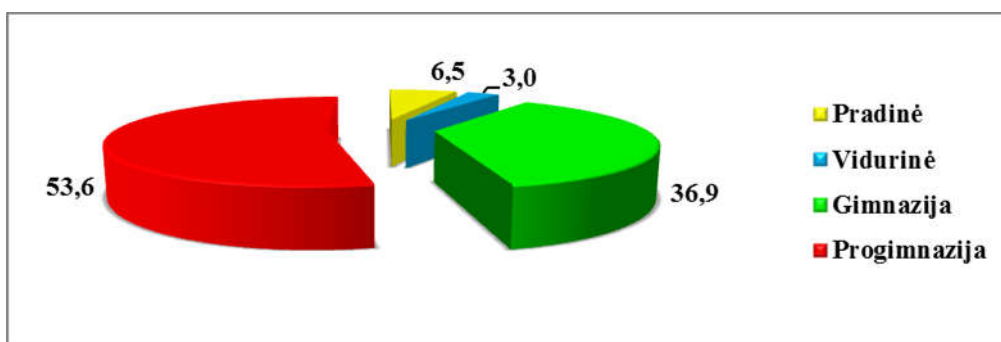
1.1 pav. Mokinių skaičius Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklose 2007-2015 m. m. (abs. sk.)

Lyginant pagal klases, 1-4 ir 11-12 klasėse šiek tiek daugiau yra mergaičių, o 5-10 klasėse – berniukų (žr. 1.2 pav.).

1.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal klases (proc.)

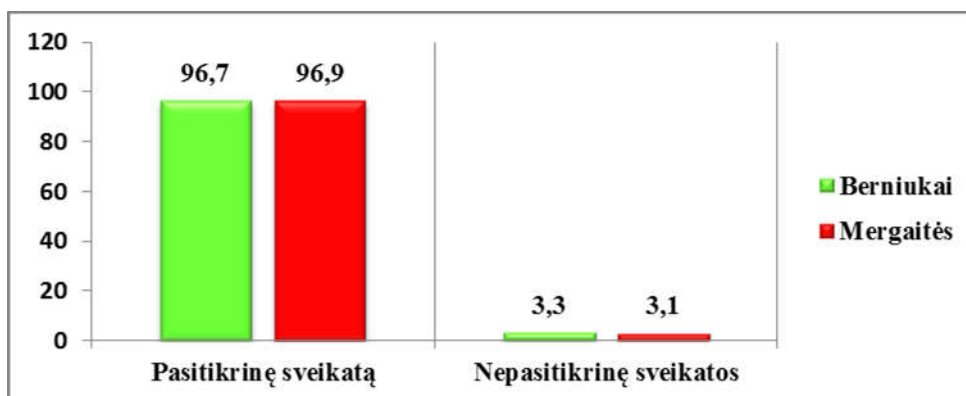
53,6 proc. vaikų mokosi progimnazijose, 36,9 proc. – gimnazijose, 3,0 proc. – vidurinėse ir 6,5 proc. pradinėse mokyklose (žr. 1.3 pav.).

1.3 pav. Šiaulių miesto mokinių pasiskirstymas pagal grupę (proc.)

Vadovaujantis 2014 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų rezultatais (pagal formą 0,27–1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“) pasitikrinusių sveikatą mokinių buvo 12 286 (96,8 proc.) (6 213 mergaičių ir 6 073 berniukai), nepasitikrinusių – 409 (210 berniukų ir 199 mergaičių) (žr. 1.4 pav.).

97,4 proc. 1-4 klasių, 97,1 proc. 5-10 klasių ir 94,9 proc. 11-12 klasių mokinių pasitikrino sveikatą profilaktiškai. 90,5 proc. besimokančių pradinėje mokykloje, 78,6 proc. - vidurinėje mokykloje, 97,0 proc. progimnazistų ir 98,4 proc. gimnazistų taip pat pasitikrino sveikatą.

1.4 pav. Pasitikrinusių ir nepasitikrinusių sveikatą mokinių dalis (proc.)

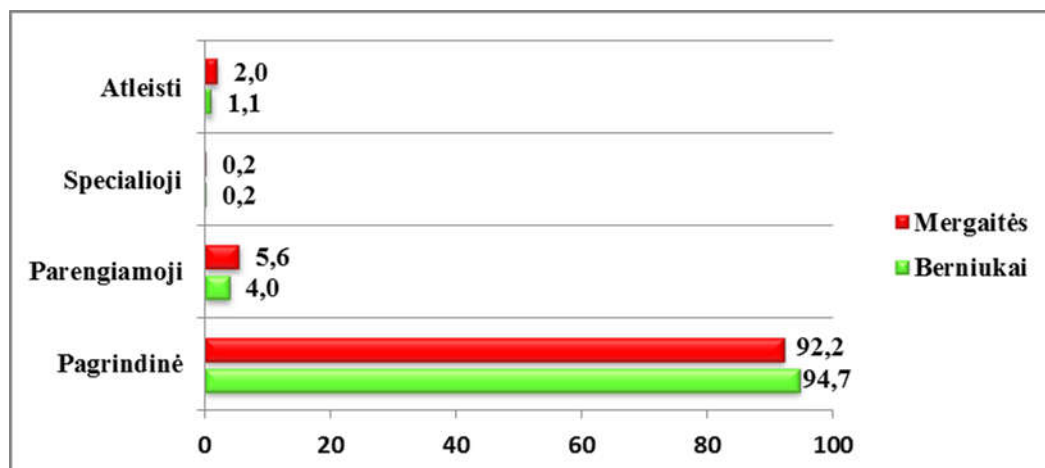
2. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse

Kūno kultūra mokykloje – svarbi bendrojo ir fizinio ugdymo proceso dalis ir mokinių sveikatos stiprinimo, taisyklingos raidos priemonė.

Pagrindinės fizinio ugdymo organizavimo priemonės mokykloje – kūno kultūros pamokos, popamokinė kūno kultūros veikla (sporto būreliai, įvairūs sporto renginiai ir kt.). Kūno kultūros pamokos privalomos visiems sveikiems mokiniams.

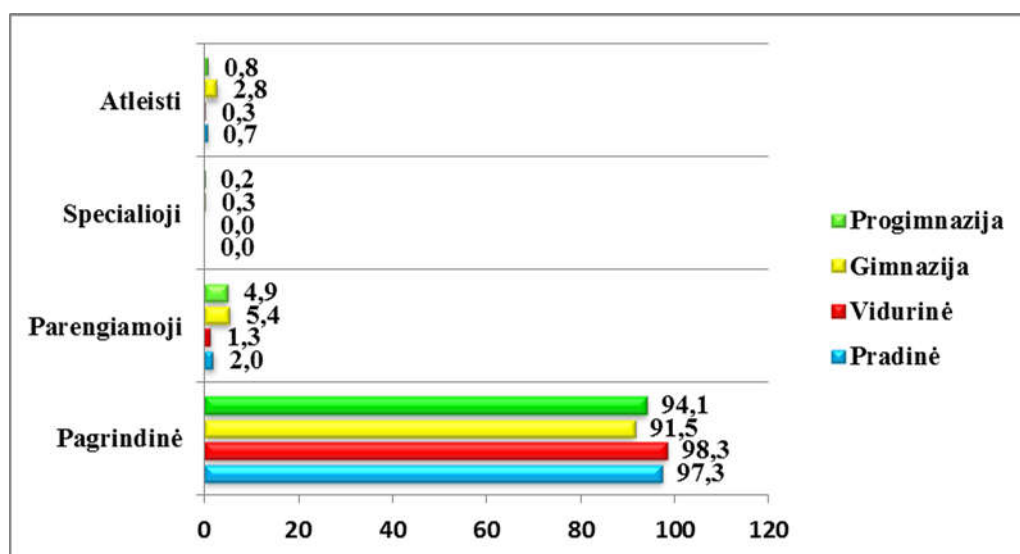
Vaikus, kurių sveikata sutrikusi, gydytojai dažnai atleidžia nuo kūno kultūros pamokų. Vis dėl to vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau nei sveikiems, svarbus įvairių kūno kultūros priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Šiaulių miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti 11 477 mokiniai, (5 751 (94,7 proc.) berniukas ir 5 726 (92,2 proc.) mergaitės), 350 (5,6 proc.) mergaičių ir 243 (4,0 proc.) berniukai (viso–593) - į parengiamąją grupę, 14 (0,2 proc.) berniukų ir 11 mergaičių (0,2 proc.) (viso-25) - į specialiąją medicininę kūno kultūros grupę. 126 (2,0 proc.) mergaitės ir 65 (1,1 proc.) berniukai buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų (viso-191) (žr. 2.1 pav.).

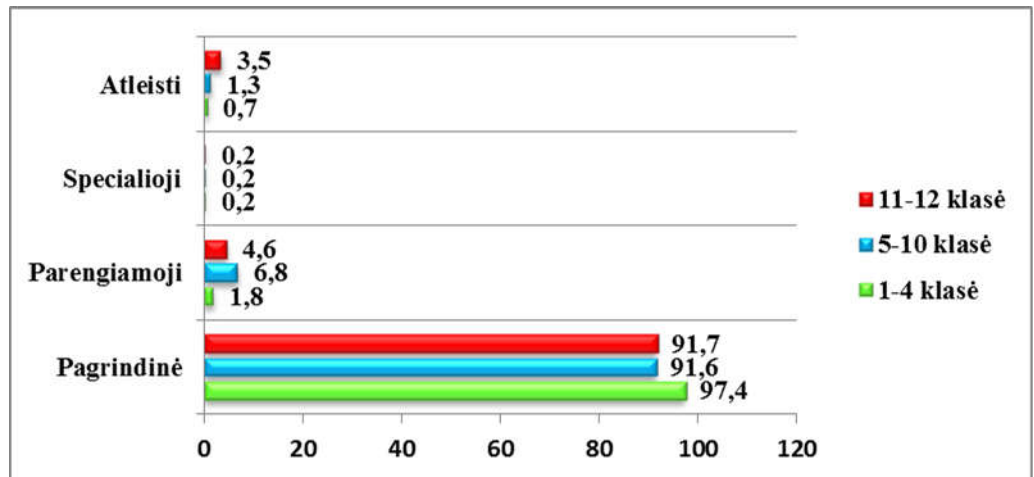
2.1 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse (proc.)

Į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti: 98,3 proc. vidurinę mokyklą, 97,1 proc. pradinę mokyklą, 94,1 proc. progimnaziją ir 91,5 proc. gimnaziją lankančių mokinių. Parengiamoji grupė daugiausiai priskirta gimnaziją lankantiems mokiniams – 5,4 proc., 4,9 progimnazistams, 2,0 proc. pradinukams ir 1,3 proc. vidurinę mokyklą lankantiems mokiniams. Specialiąją grupę lanko 0,3 proc. mokinių iš gimnazijos ir 0,2 proc. iš progimnazijos. Daugiausia atleistų nuo kūno kultūros pamokų buvo gimnaziją lankančių mokinių (2,8 proc.), antroje vietoje – progimnaziją lankantiems mokiniai – 0,8 proc. (žr. 2.2 pav.).

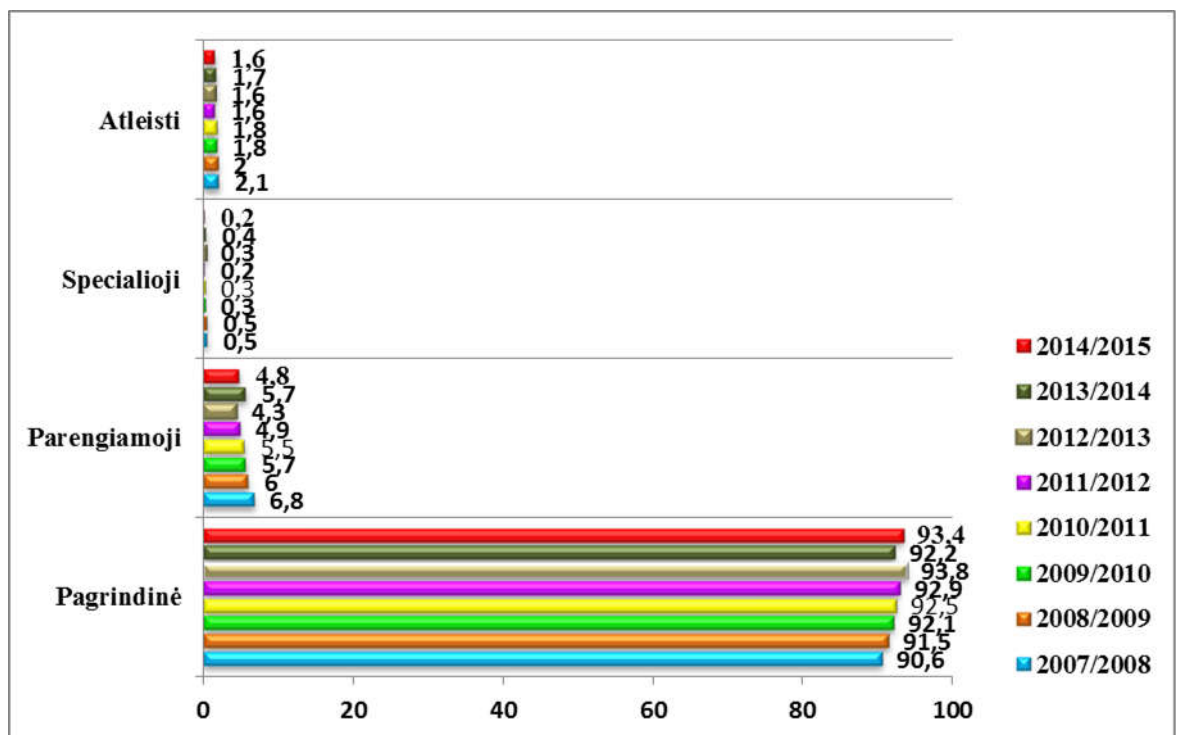
2.2 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse, pagal grupes (proc.)

Analizuojant mokinių pasiskirstymą kūno kultūros grupėse pagal klases matyti, kad pagrindinę grupę daugiausiai lanko 1-4 klasių mokiniai (97,4 proc.), 1,8 proc. priskirta parengiamoji grupė, 0,2 proc. specialioji ir 0,7 proc. atleisti. Parengiamajoje grupėje daugiausiai buvo 5-10 klasių mokinių (6,8 proc.). Specialiąją grupę lanko po 0,2 proc. visų klasių mokinių ir atleistų (3,5 proc.) nuo kūno kultūros pamokų daugiausiai buvo 11-12 klasių mokinių (žr. 2.3 pav.).

2.3 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse, pagal klases (proc.)

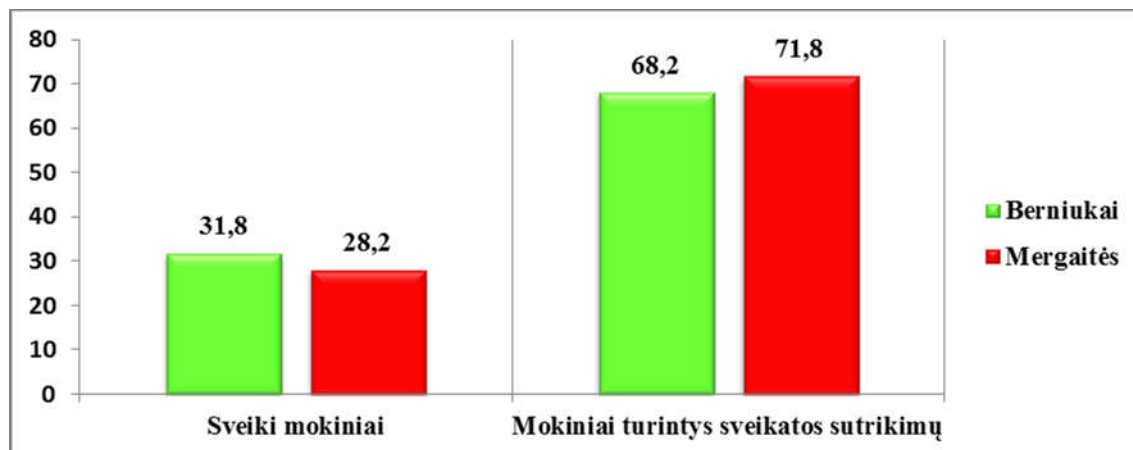
Aštuonerių metų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse kinta nežymiai. 2.4 paveiksle matyti procentinės mokinių dalies didėjimas pagrindinėje kūno kultūros grupėje ir nežymus mažėjimas parengiamojoje ir specialiojoje grupėje bei nedidelis mažėjimas atleistų nuo kūno kultūros pamokų (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. Mokinių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse pagal mokslo metus (proc.)

3. Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas

Iš pasitikrinusių sveikata mokinių – 30,0 proc. (3 686) yra sveiki, 70,0 proc. (8 600) turi sutrikimų. Analizuojant duomenis pagal lytį, sveikų berniukų (31,8 proc.) yra šiek tiek daugiau nei sveikų mergaičių (28,2 proc.) (žr. 3.1 pav.).

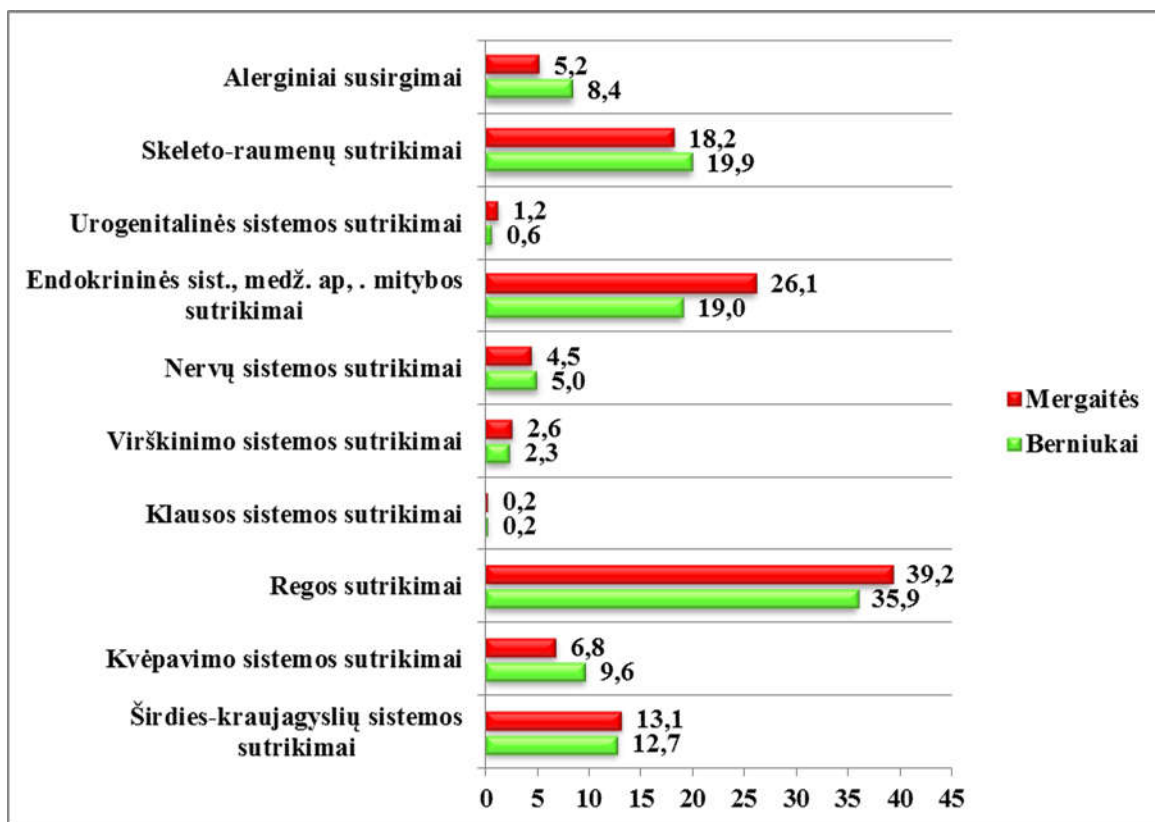
3.1 pav. Sveiki mokiniai ir mokiniai turintys sveikatos sutrikimų Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklose pagal lytį 2014/15 m. m.

Daugiausia sveikų mokinių yra progimnazijose (29,5 proc.) ir 5-10 klasėse (30,5 proc.) (žr. 1 lentelę).

1 lentelė.
Sveiki mokiniai ir mokiniai turintys sveikatos sutrikimų, pagal grupes ir klases (abs. sk. ir proc.)

	Pradinė	Vidurinė	Gimnazija	Progimnazija	1-4 kl.	5-10 kl.	11-12 kl.
Sveiki mokiniai	189 (25,5 %)	145 (48,2 %)	1 377 (30,3 %)	1 975 (29,5 %)	1 139 (30,2 %)	1 872 (30,5 %)	675 (28,4 %)
Mokiniai turintys sveikatos sutrikimų	552 (74,5 %)	156 (51,8 %)	3 163 (69,7 %)	4 729 (70,5 proc.)	2 637 (69,8 %)	4 259 (69,5 %)	1 704 (71,6 %)

Mergaitės statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau turi regėjimo sutrikimų (39,2 proc.), endokrininės sistemos sutrikimų (26,1 proc.), širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimų (13,1 proc.) ir urogenitalinės sistemos sutrikimų (1,2 proc.). O daugiau berniukams, nei mergaitėms nustatyti skeleto-raumenų sutrikimai (19,9 proc.), kvėpavimo sistemos sutrikimai (9,6 proc.), alerginiai susirgimai (8,4 proc.) bei nervų sistemos sutrikimai (5,0 proc.) (žr. 3.2 pav.).

3.2 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal lytį (proc.)

Širdies-kraujagyslių sutrikimai nustatyti 12,6 proc. vaikų, iš jų: 0,5 proc. yra arterinė hipertenzija. Kvėpavimo sutrikimais skundžiasi 8,2 proc. mokinių, iš jų: bronchinė astma – 5,3 proc., tuberkuliozė – 0,2 proc. Regos sutrikimų turi 37,6 proc. mokinių. Nervų sistemos sutrikimų turi 4,7 proc. 1-12 klasės mokinių, iš jų: epilepsiją – 0,4 proc., galvos įtampos skausmus – 0,3 proc. 22,5 proc. mokinių skundžiasi endokrininės sistemos sutrikimais, iš jų: struma nustatyta 7,0 proc. vaikams, cukrinis diabetas – 0,2 proc., antsvoris – 7,0 proc. ir sumažėjęs svoris 5,5 proc. mokiniams. Skeleto-raumenų sutrikimai nustatyti 19,0 proc. vaikams, iš jų: skoliozė – 3,2 proc., netaisyklinga laikysena – 11,0 proc., plokščiapėdystė – 1,6 proc. (žr. 2 lentelę).

2 lentelė.
 Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją ir lytį
 (abs. sk. ir proc.)

	Viso	Mergaitės	Berniukai
Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai:	1 590 (12,9 %)	816 (13,1 %)	774 (12,7 %)
<i>Iš jų: arterinė hipertenzija</i>	60 (0,5 %)	20 (0,3 %)	40 (0,7 %)
Kvėpavimo sistemos sutrikimai:	1 010 (8,2 %)	424 (6,8 %)	586 (9,6 %)
<i>Iš jų: bronchinė astma</i>	656 (5,3 %)	264 (4,2 %)	392 (6,5 %)
<i>Iš jų: TBC</i>	27 (0,2 %)	13 (0,2 %)	14 (0,2 %)
Regos sutrikimai	4 616 (37,6 %)	2 433 (39,2 %)	2 183 (35,9 %)
Klausos sutrikimai	22	10	12

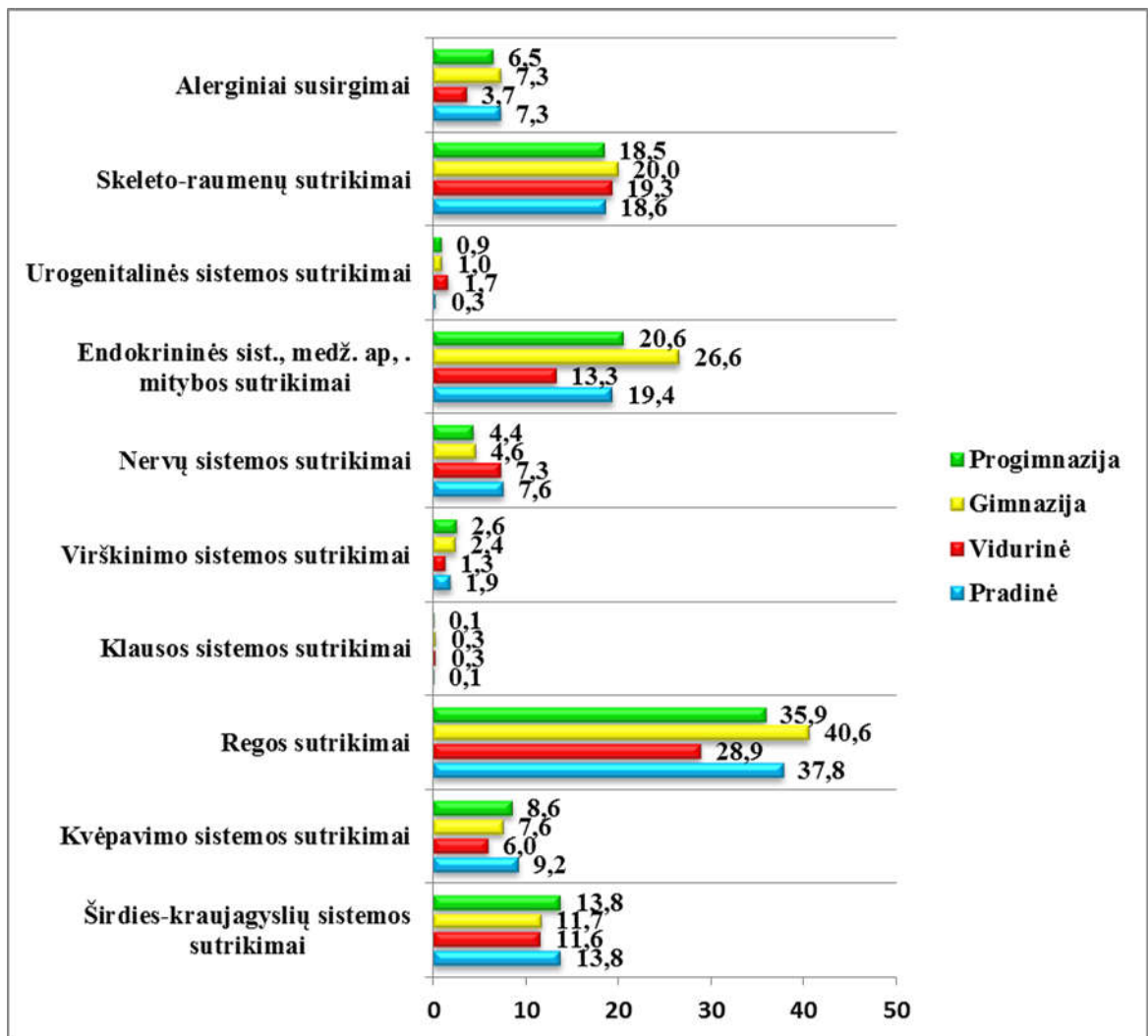
	(0,2 %)	(0,2 %)	(0,2 %)
Virškinimo sistemos sutrikimai	298 (2,4 %)	160 (2,6 %)	138 (2,3 %)
Nervų s. sutrikimai:	581 (4,7 %)	277 (4,5 %)	304 (5,0 %)
<i>Iš jų: epilepsija</i>	50 (0,4 %)	30 (0,5 %)	20 (0,3 %)
<i>Iš jų: galvos įtampos skausmai</i>	36 (0,3 %)	25 (0,4 %)	11 (0,2 %)
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai:	2 770 (22,5 %)	1 619 (26,1 %)	1 151 (19,0 %)
<i>Iš jų: struma</i>	854 (7,0 %)	617 (9,9 %)	237 (3,9 %)
<i>Iš jų: cukrinis diabetas</i>	30 (0,2 %)	17 (0,3 %)	13 (0,2 %)
<i>Iš jų: antsvoris</i>	854 (7,0 %)	441 (7,1 %)	413 (6,8 %)
<i>Iš jų: sumažėjęs svoris</i>	670 (5,5 %)	365 (5,9 %)	305 (5,0 %)
Urogenitalinės sistemos sutrikimai	111 (0,9 %)	74 (1,2 %)	37 (0,6 %)
Skeleto-raumenų sistemos sutrikimai	2 340 (19,0 %)	1 130 (18,2 %)	1 210 (19,9 %)
<i>Iš jų: skoliozė</i>	388 (3,2 %)	217 (3,5 %)	171 (2,8 %)
<i>Iš jų: netaisyklinga laikysena</i>	1 357 (11,0 %)	630 (10,1 %)	727 (12,0 %)
<i>Iš jų: plokščiapėdystė</i>	201 (1,6 %)	79 (1,3 %)	122 (2,0 %)
Alerginiai susirgimai	832 (6,8 %)	324 (5,2 %)	508 (8,4 %)

Regos sutrikimai daugiausia nustatyti gimnazijose (40,6 proc.), taip pat gimnazijose daugiau mokinių serga skeleto-raumenų sutrikimais (20,0 proc.) bei 26,6 proc. nustatyti endokrininės sistemos sutrikimai. Iš visų grupių, taip pat gimnazistams dažniausiai nustatyta struma (10,0 proc.).

Širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimai daugiausia nustatyti pradinėje mokykloje ir progimnazijoje (po 13,8 proc.).

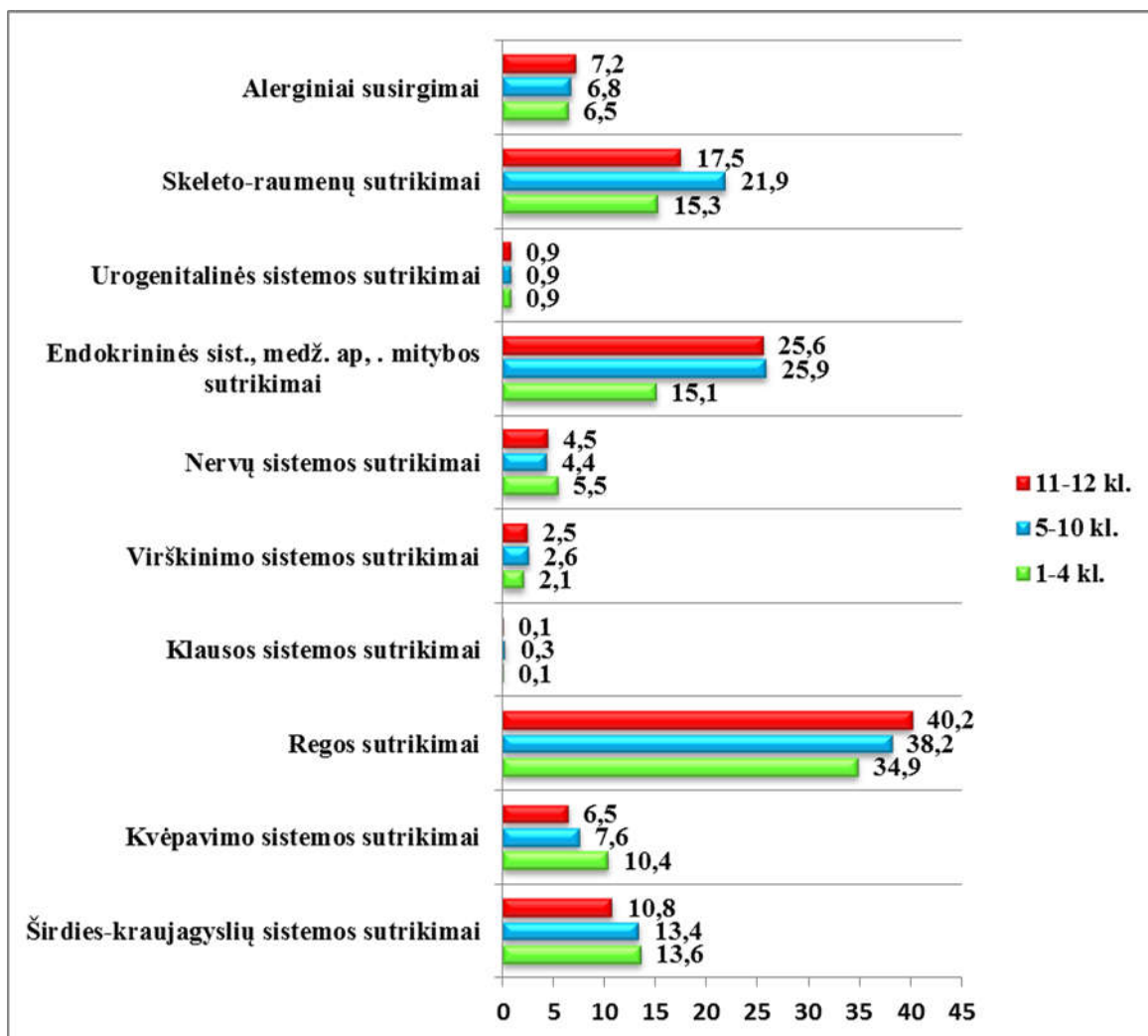
9,2 proc. pradinių mokyklų mokiniams nustatyti kvėpavimo sistemos sutrikimai iš jų 7,7 proc. bronchinė astma (žr. 3.3 pav., 3 lentelę).

3.3 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal grupę (proc.)

Analizuojant sergamumą pagal klases, matome, kad regos sutrikimų daugiausia nustatyta vyresnių klasių (11- 12kl.) mokiniams (40,2 proc.). Sergamumas regos sutrikimais didėja su klase. Endokrininės sistemos sutrikimais dažniausiai serga 5-10-ai (25,9 proc.) ir 11-12-ai (25,6 proc.). Širdies-kraujagyslių (13,6 proc.), kvėpavimo (10,4 proc.) ir nervų sistemos sutrikimai (5,5 proc.) daugiausia nustatyti 1-4 klasių mokiniams. Skeleto-raumenų sutrikimai nustatyti 21,9 proc. 5-10 klasių mokiniams, 17,5 proc. 11-12 klasių ir 15,3 proc. 1-4 klasių mokiniams. Iš jų netaisyklinga laikysena nustatyta 13,5 proc. 5-10- ams, 9,5 proc. 1-4- ams ir 7,1 proc. 11-12- ams (žr. 3.4 pav. ir 3 lentelę).

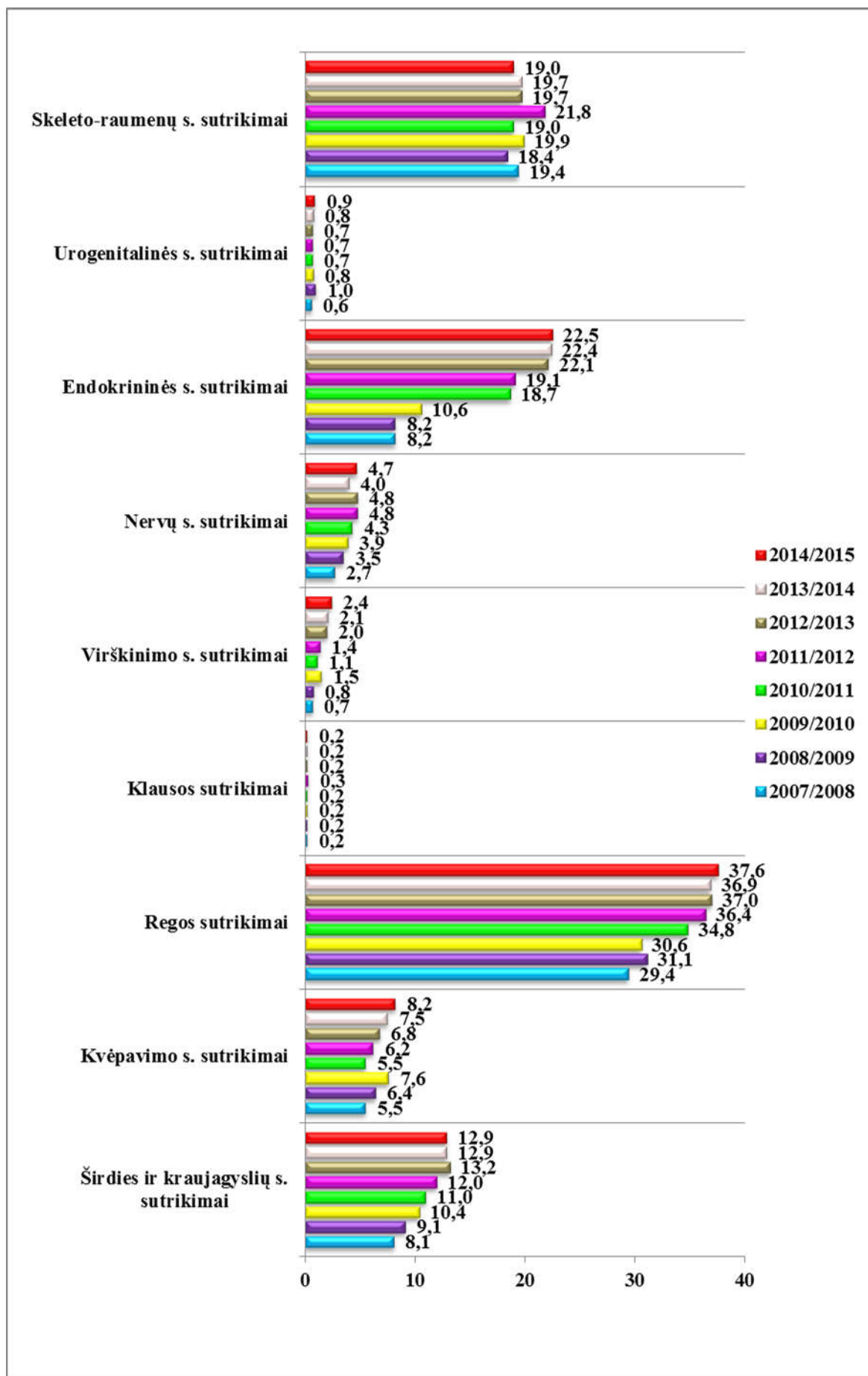
3.4 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją, lyginant pagal klasę (proc.)

3 lentelė.
 Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sergamumas pagal ligų klasifikaciją pagal grupę ir klasę (abs. sk. ir proc.)

	Prad.	Vid.	Gim.	Prog.	1-4 kl.	5-10 kl.	11-12 kl.
Širdies-kraujagyslių s. sutrikimai:	102 (13,8 %)	35 (11,6 %)	530 (11,7 %)	923 (13,8 %)	513 (13,6 %)	819 (13,4 %)	258 (10,8 %)
<i>Iš jų: arterinė hipertenzija</i>	1 (0,1 %)	3 (1,0 %)	50 (1,1 %)	6 (0,1 %)	2 (0,1%)	24 (0,4%)	34 (1,4 %)
Kvėpavimo s. sutrikimai:	68 (9,2 %)	18 (6,0 %)	346 (7,6 %)	578 (8,6 %)	392 (10,4 %)	464 (7,6 %)	154 (6,5 %)
<i>Iš jų: bronchinė astma</i>	57 (7,7 %)	15 (5,0 %)	193 (4,3 %)	391 (5,8 %)	267 (7,1 %)	307 (5,0 %)	582 (3,4 %)
<i>Iš jų: TBC</i>	0 (0,0 %)	0 (0,0%)	11 (0,2 %)	16 (0,2 %)	10 (0,3 %)	12 (0,2 %)	5 (0,2 %)
Regos sutrikimai	280 (37,8 %)	87 (28,9 %)	1 844 (40,6 %)	2 405 (35,9 %)	1 318 (34,9 %)	2 342 (38,2 %)	956 (40,2 %)
Klausos sutrikimai	1 (0,1 %)	1 (0,3 %)	12 (0,3 %)	8 (0,1 %)	3 (0,1 %)	16 (0,3 %)	3 (0,1 %)
Virškinimo s. sutrikimai	14 (1,9 %)	4 (1,3 %)	108 (2,4 %)	172 (2,6 %)	81 (2,1 %)	157 (2,6 %)	60 (2,5 %)
Nervų s. sutrikimai:	56 (7,6 %)	22 (7,3 %)	211 (4,6 %)	292 (4,4 %)	207 (5,5 %)	268 (4,4 %)	106 (4,5 %)
<i>Iš jų: epilepsija</i>	2	0	21	27	12	30	8

	(0,3 %)	(0,0%)	(0,5 %)	(0,4 %)	(0,3 %)	(0,5 %)	(0,3 %)
<i>Iš jų: galvos įtampos skausmai</i>	3 (0,4 %)	0 (0,0 %)	17 (0,4 %)	16 (0,2 %)	6 (0,2 %)	23 (0,4 %)	7 (0,3 %)
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai:	144 (19,4 %)	40 (13,3 %)	1 207 (26,6 %)	1 379 (20,6 %)	572 (15,1 %)	1 588 (25,9 %)	610 (25,6 %)
<i>Iš jų: struma</i>	33 (4,5 %)	17 (5,6 %)	454 (10,0 %)	350 (5,2 %)	106 (2,8 %)	507 (8,3 %)	241 (10,1 %)
<i>Iš jų: cukrinis diabetas</i>	2 (0,3 %)	0 (0,0 %)	15 (0,3 %)	13 (0,2 %)	2 (0,1 %)	20 (0,3 %)	8 (0,3 %)
<i>Iš jų: antsvoris</i>	49 (6,6 %)	10 (3,3 %)	326 (7,2 %)	469 (7,0 %)	196 (5,2 %)	514 (8,4 %)	144 (6,1 %)
<i>Iš jų: sumažėjęs svoris</i>	25 (3,4 %)	9 (3,0 %)	278 (6,1 %)	358 (5,3 %)	159 (4,2 %)	375 (6,1 %)	136 (5,7 %)
Urogenitalinės s. sutrikimai	2 (0,3 %)	5 (1,7 %)	44 (1,0 %)	60 (0,9 %)	33 (0,9 %)	57 (0,9 %)	21 (0,9 %)
Skeleto-raumenų s. sutrikimai	138 (18,6 %)	58 (19,3 %)	906 (20,0 %)	1 238 (18,5 %)	578 (15,3 %)	1 345 (21,9 %)	417 (17,5 %)
<i>Iš jų: skoliozė</i>	9 (1,2 %)	11 (3,7 %)	246 (5,4 %)	122 (1,8 %)	33 (0,9 %)	218 (3,6 %)	137 (5,8 %)
<i>Iš jų: netaisyklinga laikysena</i>	83 (11,2 %)	38 (12,6 %)	412 (9,1 %)	824 (12,3 %)	359 (9,5 %)	828 (13,5 %)	170 (7,1 %)
<i>Iš jų: plokščiapėdystė</i>	17 (2,3 %)	1 (0,3 %)	46 (1,0 %)	137 (2,0%)	105 (2,8 %)	71 (1,2 %)	25 (1,1 %)
Alerginiai susirgimai	54 (7,3 %)	11 (3,7 %)	330 (7,3 %)	437 (6,5 %)	246 (6,5 %)	414 (6,8 %)	172 (7,2 %)

Analizuojant aštuonerių metų mokinių sveikatos sutrikimų dinamiką, matyti, kad kasmet vaikams vis daugiau nustatoma regos, endokrininės, kvėpavimo ir virškinimo sistemos sutrikimų. Tačiau iš 2014/2015 m. m. gautų duomenų pastebima, kad nežymiai sumažėjo skeleto-raumenų sistemos sutrikimų (žr. 3.5 pav.).

3.5 pav. Profilaktiškai pasitikrinusių mokinių sveikatos sutrikimų dinamika, lyginant pagal mokslo metus (proc.)

4. Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, atsižvelgęs į Odontologų rūmų siūlymą, 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-507 pakeitė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymą Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ ir išdėstė naują redakciją šiuo įsakymu patvirtintą statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“.

Šis pakeitimas papildė statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ gydytojo odontologo įrašu, įvertinančiu vaiko pieninių, nuolatinių dantų ir žandikaulių būklę.

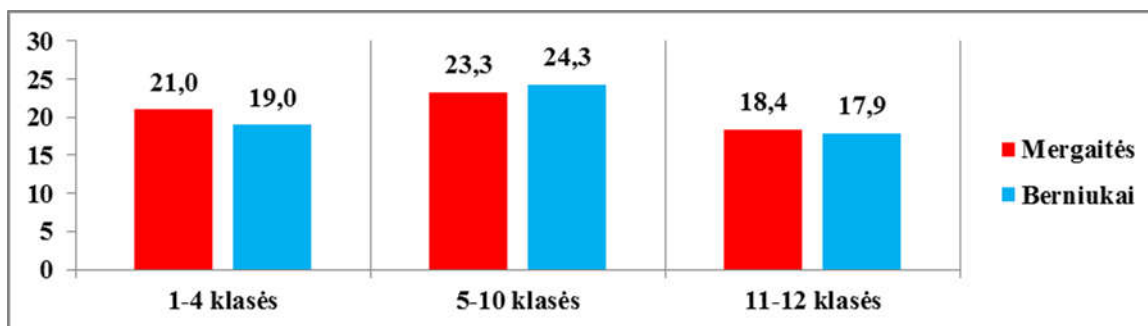
Remiantis Šiaulių miesto bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktais duomenimis, iš 12 286 (6 213 mergaičių ir 6 073 berniukų) mokinių patikrinusių sveikatą, dantys buvo patikrinti 12 038 mokiniams (6 090 mergaitėms ir 5 948 berniukams). 248 mokiniams (125 berniukams ir 123 mergaitėms) dantų būklė nebuvo įvertinta.

Lyginant pagal klases daugiausiai 5 - 10 klasių – 6 017 (98,1 proc.) mokiniams buvo įvertinta dantų ir žandikaulių būklė, mažiausiai 11 – 12 klasių – 2 307 (96,9 proc.). 1 – 4 klasių – 3 714 (98,4 proc.) mokiniams buvo įvertinta dantų ir žandikaulių būklė (žr. 4 lentelę). 419 (223 mergaitėms ir 196 berniukams) mokinių odontologai dantų būklę nepilnai ar įvertino neteisingai, todėl šie duomenys nebuvo naudojami atliekant skaičiavimus.

4 lentelė.
Mokinių, kuriems įvertinta dantų ir žandikaulių būklė ir kuriems neįvertinta ši būklė, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

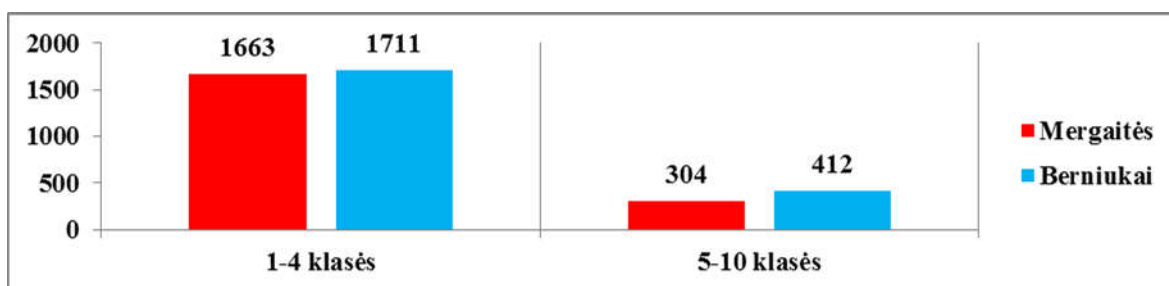
	Iš viso		1–4 kl.		5–10 kl.		11–12 kl.	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems patikrinti dantys	6 090 (98,0)	5 948 (97,9)	1 917 (98,5)	1 797 (98,3)	2 936 (98,2)	3 081 (98,1)	1 237 (96,9)	1 070 (97,0)
Mokinių skaičius, kuriems nepatikrinti dantys	123 (2,0)	125 (2,1)	30 (1,5)	32 (1,7)	54 (1,8)	60 (1,9)	39 (3,1)	33 (3,0)

Iš odontologų pateiktų pažymų matyti, kad 2 594 mokiniai turėjo sveikus dantis. Lyginant pagal klases daugiausia 5 – 10 klasių (24,3 proc. berniukų ir 23,3 proc. mergaičių.) mokiniai turėjo sveikus dantis, mažiausiai – 11 – 12 klasių (18,4 proc. mergaičių ir 17,9 proc. berniukų) mokiniai (žr. 4.1 pav.).

4.1 pav. Mokinių skaičius, kurių dantys buvo sveiki, lyginant pagal lytį ir klases (proc.)

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai nesveikų pieninių dantų (pažeistų karieso ir plombuotų) turėjo 1 – 4 klasės mokiniai, iš jų: 1 711 berniukai ir 1 663 mergaitės. 5 – 10 klasėje buvo 412 berniukų ir 304 mergaitės su nesveikais pieniniais dantimis (žr. 4.2 pav.).

4.2 pav. Mokinių skaičius, kurių pieniniai dantys yra nesveiki, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Lyginant duomenis pagal lytį ir klases, 1-4 klasių berniukai (48,7 proc.) nei mergaitės (41,3 proc.) turėjo karieso pažeistus pieninius dantis. Kas antro šios klasės mokinio (46,5 proc. berniukų ir 45,4 proc. mergaičių) dantys buvo plombuoti, o kas penkto (19,4 proc. berniukų ir 17,5 proc. mergaičių) – išrauti dėl karieso. 5,9 proc. 5-10 klasių mokiniai turėjo karieso pažeistus pieninius dantis, 6,0 proc. - plombuoti ir 0,5 proc. – išrauti dėl karieso (žr. 5 lentelę).

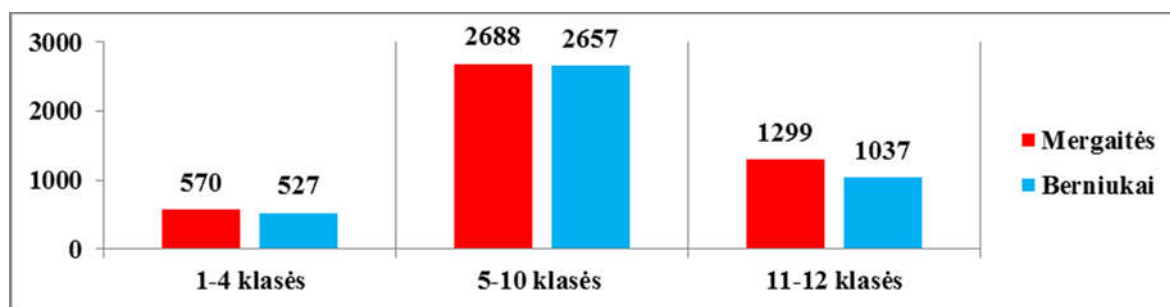
5 lentelė.

Mokinių skaičius, kuriems nustatytas pieninių dantų kariesas, kurių dantys plombuoti ar išrauti, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

	Iš viso		1-4 klasės		5-10 klasės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems nustatytas kariesas	938 (19,3)	1 084 (22,2)	792 (41,3)	876 (48,7)	146 (5,0)	208 (6,8)
Mokinių skaičius, kuriems plombuoti dantys	1 029 (21,2)	1 039 (21,3)	871 (45,4)	835 (46,5)	158 (5,4)	204 (6,6)
Mokinių skaičius, kuriems išrauti dantys	345 (7,1)	370 (7,6)	335 (17,5)	348 (19,4)	10 (0,3)	22 (0,7)

Lyginant pagal lytį ir klases, daugiausiai nesveikų nuolatinių dantų (pažeistų karieso, plombuotų ir išrautų) turėjo 5 – 10 klasės mokiniai, iš jų: 2 643 mergaitės ir 2 581 berniukas. 11 –

12 klasėje buvo 1 236 mergaitės ir 1 078 berniukai, o 1 – 4 klasėje 598 mergaitės ir 522 berniukai (žr. 4.3 pav.).

4.3 pav. Mokinių skaičius, kurių nuolatiniai dantys yra nesveiki, lyginant pagal lytį ir klases (abs. sk.)

Lyginant duomenis pagal lytį ir klases, daugiausia 11-12 klasių (36,0 proc.) mokiniai turėjo karieso pažeistus nuolatinius dantis, 66,0 proc. šios klasės mokinių dantys buvo plombuoti ir 3,1 proc. – išrauti dėl karieso. Mažiausiai karieso pažeistus nuolatinius dantis turėjo 1-4 klasių mokiniai (12,9 proc.), kas šeštas 1-4 klasės mokinys turėjo plombuotus dantis ir 0,5 proc. buvo išrauti dėl karieso (žr. 6 lentelę).

**6 lentelė.
Vaikų, kuriems nustatytas nuolatinių dantų kariesas, kurių dantys plombuoti ar išrauti, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)**

	Iš viso		1-4 klasės		5-10 klasės		11-12 klasės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems nustatytas kariesas	1 684 (27,7)	1 637 (27,5)	247 (12,9)	233 (13,0)	996 (33,9)	1 017 (33,0)	441 (35,7)	387 (36,2)
Mokinių skaičius, kuriems plombuoti dantys	2 777 (45,6)	2 487 (41,8)	313 (16,3)	287 (16,3)	1 645 (56,0)	1 582 (51,3)	819 (66,2)	618 (57,8)
Mokinių skaičius, kuriems išrauti dantys	96 (1,6)	97 (1,6)	10 (0,5)	7 (0,4)	47 (1,6)	58 (1,9)	39 (3,2)	32 (3,0)

Atlikus duomenų analizę paaiškėjo, kad kuo vyresnė klasė, tuo mokiniams buvo nustatytas didesnis ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičius. Daugiausia nesveikų pieninių dantų (karieso pažeisti, plombuoti ir išrauti dėl karieso) turėjo 1-4 klasės mokiniai, o nesveikų nuolatinių dantų (karieso pažeisti, plombuoti ir išrauti dėl karieso) turėjo 5-10 klasės mokiniai (žr. 7 lentelę).

**7 lentelė.
Pieninių ir nuolatinių kariozinių, plombuotų ir išrautų dantų skaičius, lyginant pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk.)**

	Iš viso		1-4 klasės		5-10 klasės		11-12 klasės	
	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.
Kariozinių pieninių dantų skaičius	2 239	1 916	1 966	2 513	273	403	0	0
Plombuotų pieninių	2 787	2 797	2 481	2 325	306	472	0	0

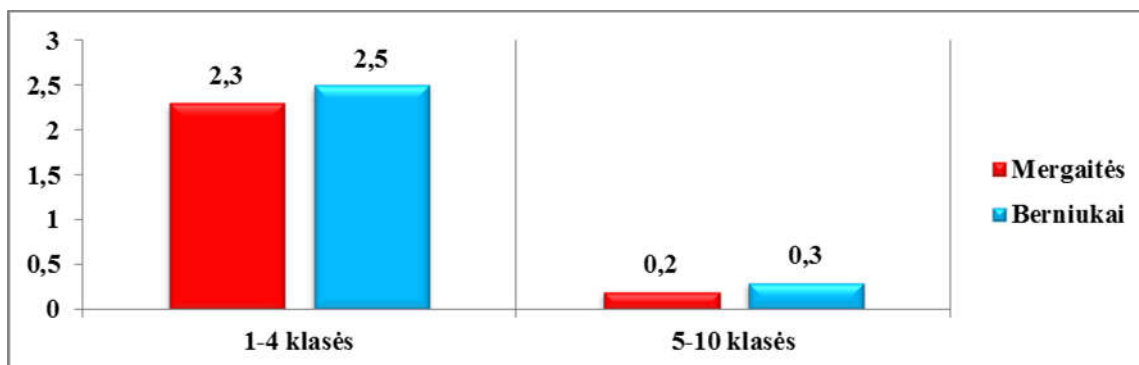
dantų skaičius								
Išrautų pieninių dantų skaičius	2 163	2 241	2 085	2 057	78	184	0	0
Kariozinių nuolatinių dantų skaičius	3 557	3 705	418	432	2 116	2 298	1 023	975
Plombuotų nuolatinių dantų skaičius	9 479	7 759	667	552	5 400	4 572	3 412	2 635
Išrautų nuolatinių dantų skaičius	182	183	26	22	71	82	85	79

KPI indeksas tai - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam gyventojui. Ėduonies pažeisti dantys gali būti: negydyti, plombuoti ir išrauti dėl karieso. Todėl ėduonies intensyvumui išreikšti yra naudojamas KPI indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I – dėl karieso išrautų dantų skaičių, tenkantį vienam asmeniui. Pieninių dantų karieso intensyvumo indeksas užrašomas mažosiomis raidėmis kpi.

KPI intensyvumo lygiai:

- Labai mažas 0,0 - 1,0
- Mažas 1,1 – 2,6
- Vidutinis 2,7 – 4,4
- Didelis 4,5 – 6,6
- Labai didelis > 6,7

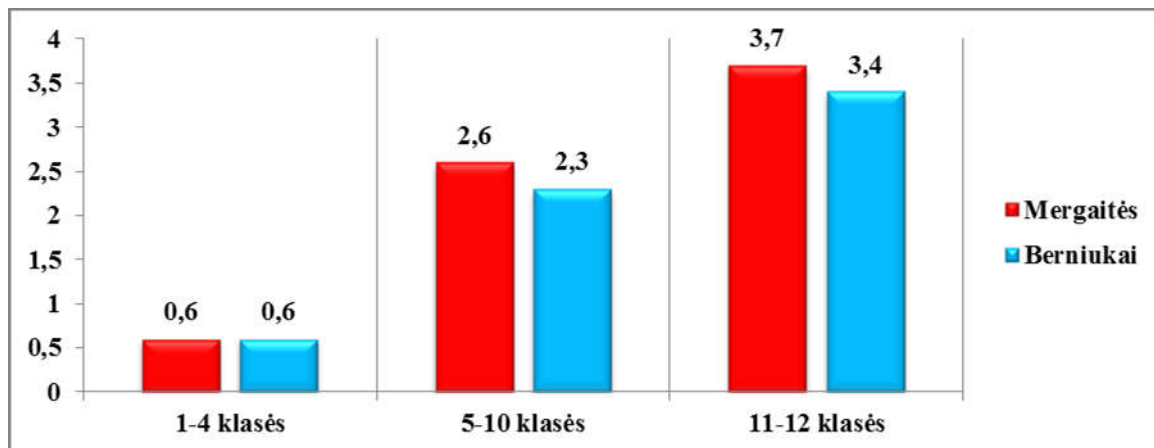
Atlikus duomenų analizę paaiškėjo, kad bendras bendrojo ugdymo įstaigų mokinių pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis yra mažas ir siekė 1,4. Lyginant duomenis pagal lytį, berniukų (1,4) kpi buvo didesnis už mergaičių (1,3) kpi. Lyginant duomenis pagal klases, pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis kito nuo labai mažo iki mažo. Didžiausias kpi buvo 1-4 klasių (berniukų siekė 2,5, mergaičių – 2,3) mokinių, mažiausias – 5-10 klasių (berniukų – 0,3, mergaičių – 0,2) mokinių (žr. 4.4 pav.).

4.4 pav. Mokinių pieninių dantų ėduonies intensyvumo rodiklio pasiskirstymas, lyginant pagal lytį ir klases

Nuolatinių dantų bendras bendrojo ugdymo įstaigų mokinių éduonies intensyvumo rodiklis yra vidutinis ir siekë 3,4. Lyginant duomenis pagal klases, nuolatinių dantų éduonies intensyvumo rodiklis kito nuo labai mažo iki vidutinio. 11 – 12 klasëse nuolatinių dantų éduonies intensyvumo rodiklis buvo vidutinis (mergaičių 3,7, berniukų 3,4), 5 – 10 klasëse – mažas (mergaičių 2,6, berniukų 2,3), o 1 – 4 – labai mažas (ir mergaičių, ir berniukų siekë 0,6) (žr. 4.5 pav.).

4.5 pav. Mokinių nuolatinių dantų éduonies intensyvumo rodiklio pasiskirstymas, lyginant pagal lytį ir klases

Remiantis bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių specialistų pateiktais duomenimis, sąkandis buvo patikrintas 11 852 (96,5 proc.) mokiniams, 434 (3,6 proc.) – nepatikrintas. Lyginant pagal klases daugiausia sąkandis įvertintas 1-4 klasių mokiniams (97,6 proc. mergaičių ir 96,7 proc. berniukų), mažiausia – 11-12 klasių mokiniams (95,1 proc. mergaičių ir 94,4 proc. berniukų) (žr. 8 lentelę). 140 (71 mergaitė ir 69 berniukai) mokiniams sąkandis nebuvo įvertintas ar įvertintas neteisingai, todėl šie duomenys nebuvo naudojami atliekant analizę.

8 lentelė.
Mokinių skaičius, kuriems patikrintas ir kuriems nepatikrintas sąkandis, pasiskirstymas pagal lytį ir klases (abs. sk. ir proc.)

	Iš viso		1-4 klasės		5-10 klasės		11-12 klasės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems patikrintas sąkandis	6 004 (96,6)	5 848 (96,3)	1 901 (97,6)	1 768 (96,7)	2 889 (96,6)	3 039 (96,8)	1 214 (95,1)	1 041 (94,4)
Mokinių skaičius, kuriems nepatikrintas sąkandis	209 (3,4)	225 (3,7)	46 (2,4)	61 (3,3)	101 (3,4)	102 (3,2)	62 (4,9)	62 (5,6)

Profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenimis, daugumai (8 578 (72,4 proc.)) mokinių sąkandžio patologijos nebuvo nustatyta. 1 775 (908 (15,0 proc.) mergaitei ir 867 (14,8 proc.) berniukų) mokiniams nustatyta pavienių dantų patologija, 1 431 (721 (12,3 proc.) berniukui ir 710 (11,8 proc.) mergaičių) mokiniams nustatyta žandikaulių patologija. Lyginant duomenis pagal

klases, pavienių dantų patologija daugiausia nustatyta 1-4 klasių mokiniams (16,1 proc.), mažiausia – 11-12 klasių mokiniams (12,1 proc.). Žandikaulių patologija daugiausia nustatyta 1-4 klasių (248 (13,0 proc.) mergaitės ir 230 (13,0 proc.) berniukų) mokiniams, mažiausia 11-12 klasių (108 (10,4 proc.) berniukams ir 106 (8,7 proc.) mergaitėms) mokiniams (žr. 9 lentelę).

9 lentelė.

Mokinių skaičius, neturinčių sąkandžio patologijos ir turinčių pavienių dantų bei žandikaulių patologiją, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk. ir proc.)

	Iš viso		1-4 klasės		5-10 klasės		11-12 klasės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Mokinių skaičius, kuriems sąkandžio patologijos nėra	4 346 (72,4)	4 232 (72,4)	1 320 (69,4)	1 259 (71,2)	2 066 (71,5)	2 176 (71,6)	960 (79,1)	797 (76,6)
Mokinių skaičius, kuriems yra pavienių dantų patologija	908 (15,0)	867 (14,8)	315 (16,6)	276 (15,6)	459 (15,9)	455 (15,0)	134 (11,0)	136 (13,1)
Mokinių skaičius, kuriems yra žandikaulių patologija	710 (11,8)	721 (12,3)	248 (13,0)	230 (13,0)	356 (12,3)	383 (12,6)	106 (8,7)	108 (10,4)

Apibendrinimas

- Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius mažėja.
- Pasitikrinsusių sveikatą mokinių dalis kasmet auga.
- Didėja mokinių pagrindinėje kūno kultūros grupėje bei mažėja mokinių parengiamojoje bei specialiojoje kūno kultūros grupėje ir atleistų nuo kūno kultūros pamokų skaičius.
- Visiškai sveikų vaikų skaičius 2014 m. m. padidėjo (2013-2014 m. m. buvo 27,3 proc., 2014-2015 m. m. – 30,0 proc.).
- 2014 m. mokiniams daugiausia nustatyta regos, endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos bei širdies-kraujagyslių sutrikimų. Mergaitės dažniau turi regėjimo sutrikimų (39,2 proc.), endokrininės sistemos, medžiagų apykaitos, mitybos sutrikimų (26,1 proc.), širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų (13,1 proc.), virškinimo sistemos sutrikimų (2,6 proc.) ir urogenitalinių sistemų sutrikimų (1,2 proc.). O daugiau berniukams, nei mergaitėms nustatyti alerginiai susirgimai (8,4 proc.), skeleto-raumenų sutrikimai (19,9 proc.), nervų sistemos sutrikimai (5,0 proc.) bei kvėpavimo sistemos sutrikimais (9,6 proc.). Lyginant 2007 – 2014 m. laikotarpį, kasmet vaikams vis daugiau nustatoma regos, nervų, kvėpavimo ir virškinimo bei endokrininės sistemos sutrikimų.
- Didžiąjai daliai mokinių buvo patikrinta dantų ir žandikaulių būklė.
- Kas penktas 1-4 klasės ir 11-12 klasės bei kas ketvirtas 5-10 klasės mokinys turėjo sveikus dantis.
- Beveik kas penktam mokiniui buvo rastas pieninių dantų kariesas ir buvo plombuoti dantys.
- Nesveikų nuolatinių dantų daugiausiai turėjo 5-10 klasės mokiniai.
- Beveik kas ketvirtas mokinys turėjo karieso pažeistus nuolatinius dantis.
- Didžioji dalis mokinių neturi sąkandžio problemų.
- Beveik kas septintam mokiniui buvo nustatyta pavienių dantų patologija.
- Kas aštuntam mokiniui buvo nustatyta žandikaulių patologija.
- Mokinių pieninių danų ėduonies intensyvumo rodiklis svyravo nuo labai mažo iki mažo.
- Vidutinis nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo rodiklis buvo nustatytas 11-12 klasių mokiniams, 5-10 – mažas ir 1-4 – labai mažas.

Rekomendacijos

Lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių stebėseną ir profilaktiką turi būti pradėta dar iki vaikai pradeda lankyti mokyklą.

Būtina atkreipti didesnę dėmesį į regos, skeleto – raumenų, endokrininės sistemos sutrikimus bei širdies-kraujagyslių sistemų sutrikimus, ypač 1 - 4 klasių mokinių tarpe. Turi būti skatinama mokinių sveika mityba bei didinamas jų fizinis aktyvumas. Mokyklose vykdomi sveikatos projektai turėtų būti nukreipti į šių problemų sprendimą.

Būtina gerinti psichologinį klimatą mokyklose, taip užkertant kelią vaikų sergamumui nervų sistemų ligomis.

Gerinti vaikų teisingos burnos higienos mokymąsi. Reguliariai tikrintis dantis (kas pusmetį). Tėvai nuo mažų dienų turi ugdyti vaikus tinkamai valyti dantis. Taip pat skatinti vaikus savo dantis valyti du kartus per dieną.

Parengė: Šiaulių m. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
Visuomenės sveikatos stebėsenos ir programų skyrius